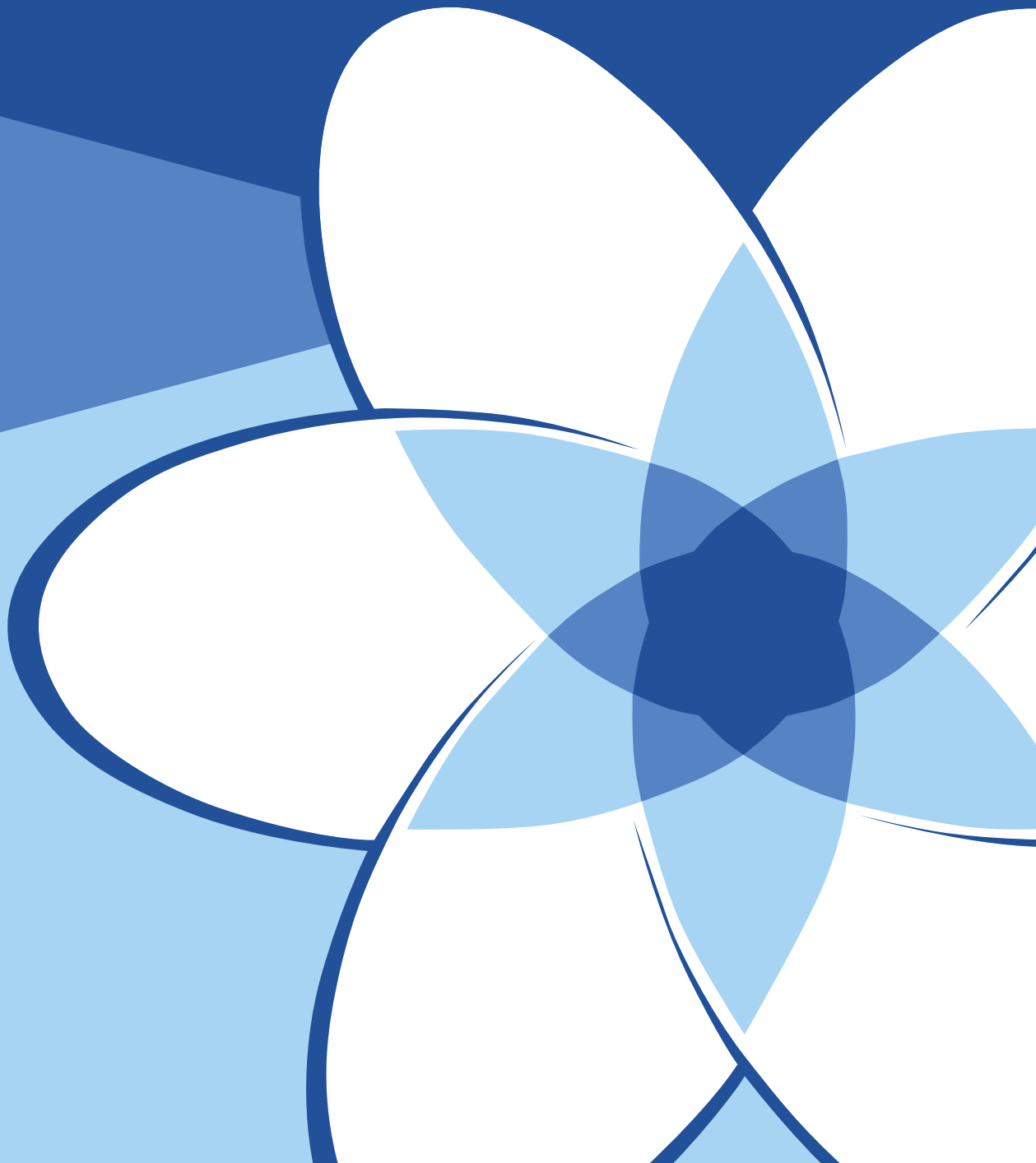

TARTU ÜLIKOOL

Ülekantavate pädevuste raamistik eriarstiõppes

Sissejuhatus

Tartu Ülikooli meditsiiniteaduste valdkond uuendab õppeprogramme. Uuendamise ühe osana võetakse kasutusele ülekantavate pädevuste raamistik. Ülekantav pädevus on spetsialisti teadmiste, oskuste ja hoiakute kompleks, mis ei sõltu tema kliinilisest erialast ja on oluline kõikide erialade esindajatele – näiteks tema võime kaasata patsienti raviotsustesse või viia läbi teadustööd.

Sobiva raamistiku leidmiseks moodustati 2020. aastal üldjuhendajatest, residentidest ja ülikooli töötajatest koosnev tööühm, kes lisaks muudele programmiuuendustele tegeles sobiva raamistiku valimise ja eestindamisega. Eesti kontekstile sobiv raamistik põhineb Kanada Kuningliku Arstide ja Kirurgide Kolledži (Royal College of Physicians and Surgeons of Canada) ülekantavate pädevuste raamistiku CanMEDS 2015. aasta versioonil.

Alates selle kasutuselevõtust 1996. aastal on CanMEDS saanud maailmas üheks laialdasemalt rakendatud arstide pädevuse

raamistikuks. Iga uue versiooni koostamisel tuginetakse tõenduspõhisele teadmisele, mis vastab nii ühiskondlikule vajadusele kui ka Kanada Kuningliku Arstide ja Kirurgide Kolledži liikmete ekspertiisile ja tõenduspõhise hariduse põhimõtetele.

Esitleme arstide ülekantavate pädevuste raamistikku esimest korda eesti keeles. Materjali sissejuhatavad tekstid on kohandatud Eesti kontekstile, raamistiku põhiosa on tõlgitud muutmata kujul.

Soovitame materjaliga tutvuda kõigil, kes hoolivad arstide haridusest, pädevusest ja kvaliteetsest tervishoiust. Raamistik on mõeldud kasutamiseks kõikides residentuuri erialade programmides, et ülekantavaid pädevusi õpetades ja hinnates lähtutaks samadest põhimõtetest.

Materjali peamised sihtrühmad on residentid, juhendajad, õppekavade programmijuhid ja residentuuriprogrammide üldjuhendajad.

Pädevuspõhise õppe roll eriarstiõppes

Pädevuspõhisele õppele ülemineku eesmärk on suurendada lõpetanu valmisolekut iseseisvaks erialaseks tööks ning seda valmisolekut ka tõendada.

Pädevust mõistame siin kui teadmiste, oskuste ja hoiakute kompleksi, mida on vaja kindlas kontekstis erialase töö tegemiseks. Raamistikus kirjeldatud pädevused moodustavad ühtse terviku ja kajastavad arsti igapäevategevusi sõltumata tema kliinilisest erialast.

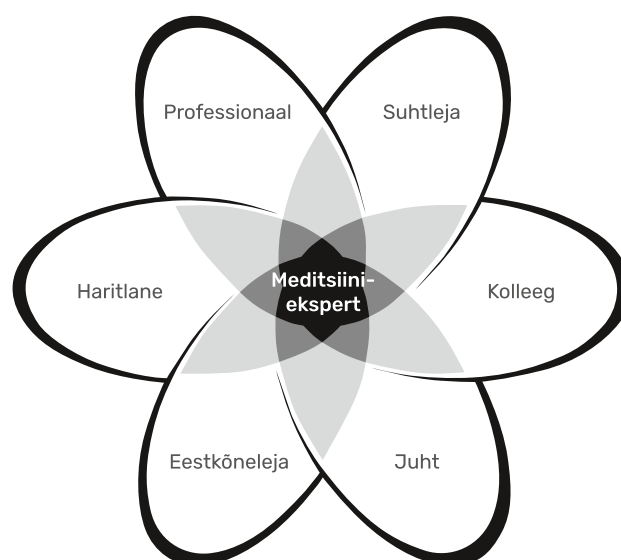
CanMEDS-i raamistikus esitatakse põhipädevusi seitsme arstile omase rolli kaudu. Kuigi rollid on osaliselt kattuvad ja omavahel seotud, on neist igaühel ka oma eriline funktsioon. Arsti kui **meditsiinieksperti tervikrolli** osadeks on olla **suhtleja, kolleeg, juht, eestkõneleja, haritlane ja professionaal**.

Nende eesmärkide saavutamiseks on pädevuspõhises õppes loobutud traditsioo-

nilisest ühele ajahetkele keskenduvast hindamissüsteemist, kus õppeprogrammis domineerib erinevate õppeainete või residentuuritsüklite maht ehk kestus. Pädevuspõhises õppes domineerivad õppeprogrammi ülesehituses konkreetsed eesmärgid ning nende järjepidev hindamine.

Uue lähenemise kohaselt tõestab õppija oma teadmisi ja oskusi tegelikes olukordades kogu õpiteekonna jooksul ning tema pädevuste hindamine toimub senisest oluliselt sagedamini. Siinkohal kasutatakse nii õppeprotsessi vältel läbiviidavaid õppija arengule suunatud hindamisprotsesse kui ka konkreetse õppeperioodi lõplikke hindamisprotsesse, mille eesmärk on omandatud pädevuse tõendamine.

Lisaks kõigele eelnevale annab uuenenud õppeprogramm lõpetanule paremad oskused elukestva õppe jätkamiseks terve karjääri vältel.

CANMEDS

CanMEDS raamistiku põhimõisted

Põhipädevused. Igas CanMEDS-i rollis on teatud arv põhipädevusi, mis konkreetset rolli defineerivad. Põhipädevused kajastavad arsti teadmisi, oskusi ja hoiakuid, mis antud rolli juures on kõige kandvamad.

Toetavad pädevused. Terminit „toetavad pädevused“ kasutatakse tähistamiseks põhipädevuse erinevaid komponente ja sel viisil kirjeldamine annab võimaluse põhipädevusi õppida ja õpetada erinevate toetatavate pädevuste ja osaoskuste kaudu.

Usaldatud erialane tegevus. Põhipädevused koonduvad omakorda **usaldatavateks erialasteks tegevusteks ehk EPAdeks.** EPA (*entrustable professional activity*) tähistab pädevuspõhises õppes konkreetset kliinilist tegevust, mille sooritamist õpitakse ja õpetatakse ning mille omandamist hinnatakse töökohal.

Õppekavade eesmärgid. Pädevuspõhise õppekava planeerimisel lähtutakse EPAde omandamise loogikast, kus kirjeldatakse,

millisel õpiteekonna hetkel eeldatakse teatud kliinilise tegevuse omandamist ja millisel tasemel. Sel moel kirjeldatud eesmärgid aitavad õppijal, õppekavade koostajatel ja juhendajatel planeerida, millal üht või teist pädevust õpitakse, õpetatakse ja hinnatakse. Raamistik annab võimaluse planeerida õppija arengut õppeprotsessis ja hinnata tegelikke pädevusi, samuti on oluline, et puudujääkide korral saab õppeprotsessi vältel teha paindlikumalt muudatusi õpiteekondades, et seatud eesmärgid ikkagi saavutada.

Pädevuste omandamise hindamisjärjestus:¹

1. Juhendaja teeb, resident jälgib
2. Resident teeb, juhendaja pidevalt sekkub
3. Resident teeb, juhendaja aeg-ajalt sekkub
4. Resident teeb, juhendaja peab igaks juhuks juures olema
5. Resident teeb, juhendaja ei pea olema juures

1 Gofton, W. T., Dudek, N. L., Wood, T. J., Balaa, F., & Hamstra, S. J. (2012). The Ottawa Surgical Competency Operating Room Evaluation (O-SCORE): A tool to assess surgical competence. *Academic Medicine*, 87(10), 1401–1407. <https://doi.org/10.1097/ACM.0b013e3182677805>

Meditsiinieksperit

Definitsioon

Meditsiinieksperdina on arstis ühendatud kõik üldpädevuste raamistiku rollid ja ta kasutab oma meditsiinilisi teadmisi, kliinilisi oskusi ning professionaalseid väärtusi selleks, et tagada kvaliteetne ja usaldusväärne patsiendikeskne arstiabi. Meditsiinieksperit on selles raamistikus arsti keskne roll ja näitab tema kliinilise praktika ulatust.

Kirjeldus

Kvaliteetset ja usaldusväärset patsiendikeskset arstiabi pakkuva meditsiinieksperdina tugineb arst oma pidevalt täiendavatele teadmistele, kliinilistele oskustele ja professionaalsetele väärtustele. Ta kogub ja tõlgendab teavet, teeb kliinilisi otsuseid ning diagnostilisi ja raviprotseduure oma tegevusvaldkonna ulatuses ja oskuste piire tundes. Meditsiinieksperit kasutab otsuseid tehes parimat praktikat ja tõendusmaterjale teaduslikest uuringutest ning arvestab patsiendi olukorra ja eelistuste ning ressursside kättesaadavusega. Tema kliiniline praktika on ajakohane, eetilise ja ressursitõhus ning toimib koostöös patsiendi ja tema perega, teiste tervishoiuspetsialistide ning kogukonnaga.

Meditsiinieksperdi roll on arsti tegevuses keskne ja toetub üldpädevuste raamistiku rollide (suhtleja, kolleeg, juht, eestkõneleja, haritlane, professionaal) pädevustele.

Põhimõisted

Kokkulepitud ravieesmärgid: 2.1, 2.3, 2.4, 3.2, 4.1

Kliiniliste ja biomeditsiiniliste teaduste tuumiku rakendamine: 1.3

Kliiniliste otsuste tegemine: 1.4, 1.6, 2.2

Kliiniline arutluskäik: 1.3, 1.4, 2.1, 3.1

Kaastundlikkus: 1.1

Kliiniliste otsuste keerukus, määramatus ja mitmetähenduslikkus: 1.6, 2.2, 2.4, 3.2, 3.3, 3.4

Nõusolek: 3.2

Ravi jätkuvus: 2.4, 4.1

Ravikohustus: 1.1, 1.5, 2.4

Raamistiku loomumaste rollide integreerimine: 1.2

Diagnostiliste testide tõlgendamine: 2.2

Meditsiinilised oskused: kõik osapädevused

Patsiendikeskne kliiniline hindamine ja ravi: 1.4, 2.2, 2.4, 3.1, 3.3, 3.4, 4.1, 5.2

Patsiendi turvalisus: 1.5, 3.4, 5.1, 5.2

Professionaalsete kohustuste prioriseerimine: 1.4, 1.5, 2.1, 3.3, 5.1

Protseduuriliste oskuste tase: 3.1, 3.3, 3.4

Kvaliteedi parendamine: 5.1, 5.2

Omaenda oskuste piiride mõistmine: 1.4, 3.4

Õigeaegne järelkontroll: 1.4, 2.2, 4.1

Töö koos tervishoiuimeeskonnaga: 1.3, 1.4, 2.1, 2.4, 3.3, 4.1, 5.1

Meditsiinieksperit on võimeline

1. Praktiseerima väljakujunenud tegevusala ja oskuste piires	1.1 Pühenduma patsiendi kvaliteetsele ravile 1.2 Siduma üldpädevuste raamistiku rolle meditsiinipraktikaga 1.3 Rakendama tegevusalaga seotud kliinilisi ja biomeditsiinilisi teadmisi 1.4 Andma sobivalt ajastatud kliinilisi hinnanguid koos soovitusetega ja esitama neid organiseeritud moel 1.5 Täitma professionaalseid ülesandeid mitmete konkureerivate nõudmiste taustal 1.6 Ära tundma ja tunnistama meditsiinipraktikale omast keerukust, ebaselgust ja mitmetähenduslikkust
2. Koostama patsiendikeskset kliinilist hinnangut ja käsitlusplaani	2.1 Panema visiitidel käsitletavaid küsimusi tähtsuse järjekorda 2.2 Võtma anamneesi, tegema füüsilist läbivaatust, valima sobivaid uuringuid ja tõlgendama nende tulemusi diagnoosimise ja ravi, haiguste ennetamise ja tervise edendamise eesmärgil 2.3 Seadma koostöös patsiendi ja tema perega ravieesmärke, mis võivad hõlmata haiguse kulu aeglustamist, sümptomaatilist ravi, kuratiivset ravi, funktsioonide parandamist ja palliatiivset ravi 2.4 Koostama patsiendikeskset käsitlusplaani
3. Planeerima ning tegema protseduure ja ravitoiminguid hindamise ja/või käsitlemise eesmärgil	3.1 Määrama kindlaks sobivaimad protseduurid ja ravitoimingud 3.2 Hankima ja dokumenteerima informeeritud nõusolekut, põhjendama pakutavat protseduuri või ravitoimingut, selgitama riske ja kasusid 3.3 Prioriseerima protseduuri või ravitoimingut, arvestades kliinilist erakorralisust ja olemasolevaid ressursse 3.4 Tegema protseduuri oskuslikult ja turvaliselt, kohandades seda ootamatute leidude ja muutuvate kliiniliste oludega
4. Planeerima jätkuvat käsitlust ja vajadusel seda ajakohaselt täiendada	4.1 Vajadusel jätkama käsitlust, sh viima läbi järelkontrolle, ravi-vastuste hindamist ja vajadusel lisakonsultatsioone
5. Panustama aktiivselt tervishoiu kvaliteedi ja patsiendi turvalisuse pidevasse parandamisse nii patsiendi käsitleva üksikisiku kui ka meeskonnaliikmena	5.1 Ära tundma tervishoiuteenuste osutamisega seotud kahjusid, sealhulgas patsiendi turvalisusega seotud juhtumeid ja neile reageerima 5.2 Võtma kasutusele patsiendi turvalisust soodustavaid inimteureid ja süsteemseid tegureid käsitlevaid strateegiaid

Suhtleja

Definitsioon

Suhtlejana loob arst patsiendi ja tema perega suhted, mis hõlbustavad tervishoiuteenuste tõhusaks osutamiseks hädavajaliku teabe kogumist ja jagamist.

Kirjeldus

Arst saavutab patsiendikeskset ravi võimaldava suhtluse, küsides patsiendilt haigusele viidata võivate sümptomite kohta ja kuulates aktiivselt patsiendi haigusega seotud kogemusi. Arst tutvub patsiendi vaatega oma haigusele, samuti hirmude ja mõtetega, haiguse mõjudega seotud tunnetega ja ootustega tervishoiusüsteemile ning tervishoiutöötajatele. Arst seob selle teabe patsiendi taustaga, sealhulgas sotsiaalmajandusliku staatuse, terviseaanneesi, pereaanneesi, eluetapi, elutingimuste, töö- või koolikohustuste ja muude asjakohaste psühholoogiliste ja sotsiaalsete küsimustega. Patsiendikeskse lähenemise fookuses on ühine otsustamine ja teineteisemõistmine, et koostada patsiendi terviseprobleeme ja eesmärke arvestav käsitlusplaani, milles kajastuksid patsiendi vajadused, väärtused ning eelistused. Selline käsitlusplaani peaks olema tõendus-põhine ja arvestama ravijuhistega.

Kuna haigus mõjutab lisaks patsiendile ka tema peret, peab arst olema võimeline suhtlema tõhusalt kõikide patsiendiga seotud isikutega.

Põhimõisted

Täpsus: 2.1, 3.1, 4.2, 5.1

Aktiivne kuulamine: 1.1, 1.3, 1.4, 1.5, 2.1, 2.2, 2.3, 4.1, 4.3

Asjakohane dokumenteerimine: 2.1, 5.1, 5.2, 5.3

Haiguse psühhosotsiaalsete aspektidega arvestamine: 1.6, 2.1, 2.2, 4.1

Halbade uudiste edastamine: 1.5, 3.1

Eesmärkide ja ootuste vastavusse viimine: 1.6, 2.2, 3.1, 4.3

Patsiendi turvalisust kahjustavate juhtumite avalikustamine: 3.2

Patsiendi käsitlusega seotud tõhus suuline ja kirjalik teave eri suhtluskanalites: 5.1, 5.2, 5.3

Tõhusus: 2.3, 4.2, 5.2

Patsiendi käsitlusega seotud teabe hankimine ja sünteesimine: 2.1, 2.2, 2.3

Empaatia: 1.1, 1.2, 1.3

Eetika arsti visiitidel: 3.2, 5.1

Pädev verbaalne ja mitteverbaalne suhtlemine: 1.1, 1.4

Informeeritud nõusolek: 2.2

Vastastikune mõistmine: 1.6, 3.1, 4.1

Patsiendikeskne lähenemine suhtlusele: 1.1, 1.6, 2.1, 3.1

Privaatsus ja konfidentsiaalsus: 1.2, 5.1

Usalduslik vahekord: 1.4

Suhtluspädevus patsiendiga kokkupuutel: 1.5

Mitmekesisuse austamine: 1.1, 1.6, 2.2, 4.1

Ühine otsusetegemine: 1.6, 4.1, 4.3

Ravisuhted patsiendi ja perega: 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6

Patsiendikäsitluse muutus: 5.1, 5.2, 5.3

Usaldus arsti ja patsiendi suhetes: 1.1, 5.2, 5.3

Suhtleja on võimeline

1. Looma patsiendi ja tema perega professionaalseid ravisuhteid	<p>1.1 Kasutama suhtluses patsiendikeskset lähenemist, mis soodustab patsiendi usaldust ja iseseisvust ning mida iseloomustab empaatia, austus ja kaastunne</p> <p>1.2 Optimeerima füüsilist keskkonda patsiendi mugavuse, väärikuse, privaatsuse, haaratuse ja turvalisuse jaoks</p> <p>1.3 Mõistma olukordi, kus patsiendi, arsti või muu tervishoiutöötaja väärtustel, eelarvamustel või vaadetel võib olla mõju ravikvaliteedile, ning kohandama patsiendile lähenemise sellele vastavaks</p> <p>1.4 Reageerima patsiendi mitteverbaalsele käitumisele, et parendada suhtlust</p> <p>1.5 Läbi viima ka lahkarvamuste pinnal ja emotsionaalselt laetud vestlusi</p> <p>1.6 Kohanduma iga patsiendi ainulaadsete vajaduste ja eelistustega ning kliinilise seisundi ja oludega</p>
2. Hankima ning sünteesima täpset ja asjakohast teavet, sealhulgas koguma informatsiooni patsiendilt ja pereliikmetelt	<p>2.1 Kasutama patsiendikeskse vestlusega seotud oskusi, et saada asjakohast biomeditsiinilist ja psühhosotsiaalset teavet</p> <p>2.2 Haldama visiidi kulgu ja selget ülesehitust</p> <p>2.3 Hankima ja sünteesima asjakohast teavet muudest allikatest, patsiendi nõusolekul ka pereliikmetelt</p>
3. Jagama terviseteavet ja käsitusplaane patsiendi ning pereliikmetega	<p>3.1 Andma arusaadavat, täpset ja õigeaegset teavet ning selgitusi, samal ajal patsiendi ja pere arusaamist kontrollides</p> <p>3.2 Avalikustama patsiendiga seotud juhtumeid patsiendile ja perele täpselt ning asjakohaselt</p>
4. Kaasama patsiendi ja tema pereliikmed patsiendi tervisevajadusi ning eesmärke arvestavate käsitusplaanide koostamisse	<p>4.1 Pidama patsiendi ja perega arutelu lugupidaval, hinnangutevabal ja kultuuriliselt sobival viisil</p> <p>4.2 Aitama patsienti ja tema peret leidmaks teabeedastuse ja suhtlusega seotud tehnilisi vahendeid</p> <p>4.3 Kasutama suhtlemisoskusi ja -strateegiaid, mis aitaksid patsientidel ja nende peredel teha oma tervise kohta teadlikke otsuseid</p>
5. Dokumenteerima ning jagama visiidiga seotud kirjalikku ja elektroonilist teavet, et optimeerida kliiniliste otsuste tegemist, patsiendi turvalisust, konfidentsiaalsust ja privaatsust	<p>5.1 Dokumenteerima kliinilisi visiite täpsel, täielikul, ajakohasel ja ligipääsetaval viisil, järgides regulatsioone ja juriidilisi nõudeid</p> <p>5.2 Suhtlema tõhusalt kirjaliku või elektroonilise haigusloo või muu digitaalse tehnilise vahendi abil</p> <p>5.3 Jagama patsiendi ja perega teavet viisil, mis austab patsiendi privaatsust ning konfidentsiaalsust ja parendab arusaamist</p>

Kolleeg

Definitsioon

Kolleegina teeb arst tõhusat koostööd teiste tervishoiuspetsialistidega, et osutada usaldusväärset ja kvaliteetset patsiendikeskset ravi.

Kirjeldus

Koostöö on usaldusväärse ja kvaliteetse patsiendikeskse ravi osutamiseks häda- vajalik, hõlmates patsiente ning nende peresid, arste ja teisi tervishoiutöötajatest kolleege, partnereid kogukonnas ja tervishoiusüsteemide sidusrühmi.

Koostöök on vaja usaldusel, lugupidamisel ja ühisel otsustamisel põhinevaid suhteid isikute vahel, kellel on üksteist täiendavad oskused patsiendi raviteekonnal. See hõlmab teadmiste, väljavaadete ja kohustuste jagamist ning valmidust koos õppida. Selleks tuleb mõista teiste rolle, seada ühised eesmärgid ning tulla toime erinevustega.

Koostööoskused on laialdaselt kasutatavad ka kliinilisest käsitlusest erinevates valdkondades nagu juhtimine, õpetamine, terviseedendus ja teadustöö.

Põhimõisted

Koostöö kogukonna teenusepakkujatega: 1.1, 1.2, 1.3

Erialase töö kogukonnad: 1.3, 3.2

Konfliktide lahendamine, käsitlemine ja ennetamine: 2.2

Konstruktiivne arutelu: 2.2

Tõhus konsulteerimine ja edasisuunamine: 1.2, 1.3, 3.1, 3.2

Tõhusad ravimeeskonnad: kõik toetavad pädevused

Patsiendi üleandmine: 3.1, 3.2

Interprofessionaalne (st tervishoiuspetsialistide vaheline) tervishoid: kõik toetavad pädevused

Intraprofessionaalne (st arstidest kolleegide vaheline) tervishoid: kõik toetavad pädevused

Omaenda rollide ja piiride tundmine: 1.2, 3.1

Suheteeskne käsitlus: kõik toetavad pädevused

Lugupidamine teiste arstide ja ravimeeskonna liikmete suhtes: 2.1, 2.2

Mitmekesisuse austamine ja väärtustamine: 1.2, 2.1, 2.2

Ühine otsustamine: 1.3

Teadmiste ja teabe jagamine: 1.3, 3.1, 3.2

Olukorrateadlikkus: 1.1, 1.2, 2.2, 3.1, 3.2

Meeskonnadünaamika: 1.1, 2.2, 3.1

Patsiendi käsitluse muutus: 3.1, 3.2

Kolleeg on võimeline

1. Tegema tõhusat koostööd arstide ja teiste tervishoiuspetsialistidest kolleegidega	1.1 Looma ja säilitama arstide ja teiste tervishoiutöötajatest kolleegidega häid suhteid, et toetada patsiendi suhetekeskset ja koostööpõhist käsitlust 1.2 Pidama arutelu kattuvate ja jagatud vastutuste üle arstide ja teiste tervishoiutöötajatest kolleegidega episoodilise ja jätkuva ravi ajal 1.3 Osalema lugupidavalt ühises otsustusprotsessis arstide ja teiste tervishoiutöötajatest kolleegidega
2. Tegema koostööd arstide ja teiste tervishoiuspetsialistidest kolleegidega, et soodustada mõistmist, tulla toime erinevustega ja lahendada konflikte	2.1 Näitama välja lugupidamist kaastöötajate suhtes 2.2 Võtma kasutusele selliseid strateegiaid, mis soodustavad mõistmist, erinevustega toimetulekut ja konfliktide lahendamist koostööpõhisust toetaval viisil
3. Andma patsiendi käsitluse vajadusel üle teisele tervishoiuspetsialistile, et tagada jätkuv usaldusväärne arstiabi	3.1 Otsustama, millal peaks patsiendi käsitluse teisele arstile või tervishoiuspetsialistile üle andma 3.2 Andma patsiendi käsitluse turvaliselt üle nii suulise kui ka kirjaliku suhtluse teel, kui patsient teise tervishoiutöötaja juurde, teise keskkonda või ravietappi üle viiakse

Juht

Definitsioon

Juhtidena teevad arstid teistega koostööd, et aidata oma tegevusega arsti, administraatori, teadlase või õpetajana kaasa ettekujutusele tiptasemel tervishoiusüsteemist ja võtta vastutust selle eest, et patsientidele osutataks parimat võimalikku ravi.

Kirjeldus

Juhi roll kirjeldab arsti kaasatust otsustusprotsessidesse, mis tagavad tervishoiusüsteemi toimimise ja jätkuva arengu. Ühiskonna ootuste kohaselt on arstil tervishoiusüsteemis koostööpõhised juhi- ja administratiivsed oskused. Süsteemi tasemel panustab arst pidevalt täiustatavate raviteenuste väljatöötamisse ja osutamisse ning motiveerib ka teisi. Arst seob oma isikliku elu kliiniliste, administratiivsete, teadustöö ja õpetajatöö kohustustega. Ta tegutseb iseseisva tervishoiutöötajana, meeskonnaliikmena ja tervishoiusüsteemi osalise ning juhina kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja ülemaailmsel tasandil.

Põhimõisted

Administreerimine: 4.1, 4.2

Karjääri areng: 4.2

Süsteemide keerukus: 1.1

Õigluse, tõhususe ja efektiivsusega arvestamine tervishoiuressursside jaotamisel: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2

Tõhus osalemine otsustuskogudes: 3.2

Inimressursid tervishoius: 2.1, 4.2

Infotehnoloogia tervishoius: 1.4

Muutuste juhtimine: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.2, 3.2

Personalihaldus: 4.2

Läbirääkimine: 3.1

Organiseerimine, struktureerimine, eelarvete koostamine ja rahastamine: 2.1, 2.2, 4.1, 4.2, 4.3

Isiklikud juhioskused: 3.1, 4.1

Arstide tasustamine: 4.2

Arsti rollid ja kohustused tervishoiusüsteemis: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.2, 3.2

Arstid kui aktiivsed osalejad ja arhitektid tervishoiusüsteemis: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 3.2

Tegevuse juhtimine jätkusuutliku erialase praktika ja arsti tervise säilitamiseks: 4.1, 4.2, 4.3

Prioriteetide seadmine: 2.1, 3.2, 4.1

Kvaliteedi parendamine: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.2, 3.2, 4.3

Hooldamine: 2.1, 2.2

Järelevalve: 4.2

Süsteemne mõtlemine: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2

Ajajuhtimine: 4.1, 4.2

Juht on võimeline

1. Panustama tervishoiuteenuste osutamise parendamisse meeskondades, organisatsioonides ja süsteemides	1.1 Kasutama teaduslikku informatsiooni patsiendi ravikäsitluse arendamiseks
	1.2 Panustama patsiendi turvalisust soodustavasse töökultuuri
	1.3 Analüüsima patsiendi turvalisusega seotud juhtumeid, et täiustada ravisüsteeme
	1.4 Kasutama tervishoiuinformaatikat, et suurendada patsiendi käsitlemise kvaliteeti ja optimeerida patsiendi turvalisust
2. Osalema tervishoiusüsteemi ressursside haldamises	2.1 Jaotama tervishoiusüsteemi ressursse, et patsiente optimaalselt käsitleda
	2.2 Rakendama tõenduspõhisust ja haldusprotseduure osutamaks kulutõhusaid tervishoiuteenuseid
3. Näitama erialase töö käigus juhi- oskusi	3.1 Demonstreerima tervishoiusüsteemi arendamiseks vajalikke juhioskusi
	3.2 Soodustama tervishoiusüsteemi muutumist, et parandada teenuseid ja tulemusnäitajaid
4. Haldama erialase töö käigus karjääriplaneerimist, rahastust ja tervishoiusüsteemi inimressursse	4.1 Seadma prioriteete ja juhtima enda aega, et ühendada erialast tööd ning isiklikku elu
	4.2 Haldama oma karjääri ja erialast tööd
	4.3 Võtma kasutusele kindlaid meetodeid, et tagada isiklik erialane areng

Eestkõneleja

Definitsioon

Eestkõnelejana panustab arst oma oskuste ja mõjuga kogukondade või rahvatervise parandamisse. Ta teeb koostööd nendega, keda teenib, et teha kindlaks ja mõista vajadusi, kõneleda vajaduse korral kellegi teise eest ja toetada ressursside mobiliseerimist muudatuste tegemiseks.

Kirjeldus

Arst vastutab ühiskonna ees ja tunneb kohust panustada oma patsientide, kogukonna ja laiemalt elanikkonna tervise ning heaolu parandamisse. Arstil on meditsiinilised teadmised ja oskused, millest tulenevad ainulaadsed vaated tervisele. Lisaks on arstil privilegeeritud juurdepääs patsiendi kogemusele seoses haiguste ja tervishoiusüsteemiga.

Tervise parandamine ei tähenda mitte ainult haiguse või trauma mõju leevendamist, vaid ka haiguste ennetamist, terviseedendust ja -kaitset. Tervise parandamine hõlmab ka tervishoiuteenuste võrdse kättesaadavuse soodustamist, mille kaudu saavutavad üksikisik ja elanikkond oma täieliku tervisepotentsiaali ilma rassi, rahvust, usku, sugu, seksuaalset suundumust, vanust, sotsiaalset klassi, majanduslikku seisu või haridustaset arvestamata.

Arst kasutab oma ametikoha mõjujõudu, et toetada patsienti tervishoiusüsteemis orienteerumisel ning kaitsta ja suunata teda õigel ajal sobivaid ressursse kasutama. Arst püüab parandada nii oma kliinilise praktika kui ka seotud organisatsioonide kvaliteeti, käsitledes nende tervisevajadusi, keda ta teenib – patsiendid, kogukond või elanikkond. Arst edendab

tervet kogukonda ja elanikkonda, mõjutades süsteemi (või toetades teisi, kes süsteemi mõjutavad), nii oma töökeskkonnas kui ka väljaspool seda.

Eestkõneleja roll nõuab tegusid. Arst kasutab oma teadmisi tervisemõjurite kohta, et mõjutada positiivselt patsientide, kogukondade ja üldiselt rahva tervist. Arst kogub teavet ja arusaamu eri küsimuste kohta, tehes koostööd patsiendi ja perega, et jõuda mõistmiseni vajadustest ja võimalikest lahendustest. Ta toetab patsienti, kogukondi või rahvastikku arengutes ja kõneleb vajaduse korral teiste nimel. Arst suurendab teadlikkust olulistest terviseküsimustest nii patsiendi, kogukonna kui ka rahvastiku tasandil. Ta toetab või juhib ressursside (näiteks rahaliste, materiaalsete või inimressursside) mobiliseerimist nii kohalikul kui ka riiklikul tasandil.

Arstipoolne terviseedendus toimub keerukates süsteemides ja nõuab seetõttu partnerlussuhete loomist patsientide, pereliikmete ning tugivõrgustikega või kogukonna esindajate ja organisatsioonidega, et oleks võimalik muuta tervisemõjureid. Eestkõnelemiseks on tihti vaja rakendada teisi tervishoiutöötajaid, kogukonna esindajaid, valdkonna institutsioone ja poliitikakujundajaid.

Põhimõisted

Erialase töö kohandamine patsientide, kogukondade või rahvastiku vajaduste käsitlemiseks: 2.1, 2.2

Terviseedendus koostöös patsientide, kogukondade ja rahvastikuga: 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 2.3

Kvaliteedi pidev parendamine: 2.2, 2.3

Tervisemõjurid, sealhulgas psühholoogilised, bioloogilised, sotsiaalsed, kultuurilised, keskkondlikud, hariduslikud ja majanduslikud mõjurid, ning ka tervishoiusüsteemiga seotud tegurid: 1.1, 1.3, 2.2

Haiguste ennetus: 1.3, 2.1

Usalduskohustus: 1.1, 2.2, 2.3

Tervishoiuteenuste võrdne kättesaadavus: 2.2

Terviseedendus: 1.1, 1.2, 1.3, 2.1

Tervisekaitse: 1.3

Tervishoiusüsteemis orienteerumise oskus: 1.1, 2.1

Ressursside vajaduspõhine mobiliseerimine: 1.1, 1.2, 1.3

Tervisepoliitika põhimõtted ja tagajärjed: 2.2

Üksikisikute, kogukondade ja rahvastiku tervisehuvide võimalik konkurent: 2.3

Ameti ja mõjuvõimu vastutustundlik kasutus: 2.1, 2.3

Arstide sotsiaalne vastutus: 2.1, 2.3

Põhipädevused

Toetavad pädevused

Eestkõneleja on võimeline

1. Reageerima patsiendi tervisevajadustele, edendades tervist koos patsiendiga kliinilises keskkonnas ja väljaspool

1.1 Tegema koostööd patsiendiga, et käsitleda tema tervisemõjureid ja juurdepääsu vajalikele tervishoiuteenustele või -ressurssidele

1.2 Tegema koostööd patsiendi ja tema perega, et kasvatada tervisliku eluviisi järgimise võimalusi

1.3 Lõimima suhtluse patsiendiga haiguste ennetuse, terviseedenduse ja tervisejärelvalve

2. Reageerima kaasatud kogukondade või elanikkonna terviseedendusele, et süsteemis toimuvad muutused oleks sotsiaalselt vastutustundlikud

2.1 Tegema koostööd kogukonna või elanikkonnaga, et teha kindlaks neid mõjutavad tervisemõjurid

2.2 Täiustama kliinilist praktikat haiguste ennetuse, terviseedenduse ja tervisejärelvalvega seotud tegevuste kvaliteedi tõstmise kaudu

2.3 Panustama kogukonna või elanikkonna tervise parandamise protsessi

Haritlane

Definitsioon

Haritlasena demonstreerib arst eluaegset pühendumist eeskujulikule erialasele tööle elukestva õppimise ja teiste õpetamise kaudu, samuti hinnates tõendusmaterjali ja panustades teadustöösse.

Kirjeldus

Arst omandab haritlase oskused, et täius-tada erialast tööd ja edendada tervishoidu. Arst püüdleb täiuslikkuse poole oma igapäevatöö protseduure ja tulemusi pidevalt hinnates, oma töö tulemusi teistega jagades ja võrreldes ning kvaliteedi ja patsiendi turvalisuse parandamise eesmärgil aktiivset tagasisidet otsides. Eri õppemeetodeid kasutades üritab arst käsitleda nii üksikute patsientide ja perede kui ka kogu tervishoiusüsteemi vajadusi.

Arsti eesmärk on saavutada meisterlikkus oma tegevusalal ja jagada teadmisi. Elukestva õppijana kasutab ta õppides plaanipärast lähenemist, et areneda igas üldpädevuste raamistiku rollis. Arst mõistab pideva õppimise ja elukestva õppega teistele eeskujuks olemise vajadust. Õpetajana soodustab ta nii individuaalselt kui ka meeskonniti hariduse omandamist üliõpi-

laste, residentide, kolleegide, ja kaastöötajate seas ning üleüldiselt ühiskonnas.

Arst on võimeline ära tundma asjakohaseid tõendusmaterjale, hindama neid spetsiifiliste kriteeriumite alusel ja rakendama neid oma erialases ning teadustöös.

Tõenduspõhisust ja ühist otsustamist praktiseerides mõistab ta töös esineda võivat ebamäärasust ja formuleerib küsimusi, et täita lünki teadmistes. Ta oskab leida asjakohaseid tõendusmaterjale ja teeb tõenduspõhiseid kliinilisi otsuseid, milles on arvestatud ka patsiendi väärtuste ning eelistustega. Viimaseks aitavad arsti haritlalikud oskused tal panustada tervise ja tervishoiuga seotud teadmiste ning oskuste rakendamisse, levitamisse, tõlgendamisse ja väljakujundamisse.

Põhimõisted

Elukestev õpe

Koostööõpe: 1.3
Praktikakogukonnad: 1.3
Patsiendi turvalisus: 1.3
Töösoorituse hindamine: 1.2
Isiklik õppeplaan: 1.1
Kvaliteedi parendamine: 1.1, 1.2, 1.3
Praktika analüüs: 1.2
Tagasiside palumine: 1.2
Enesetäiendus: 1.1, 1.2, 1.3

Õpetaja

Teaduskonna, rotatsiooni ja

õppekavade hindamine: 2.5, 2.6
Ametlikud ja mitteametlikud õppekavad: 2.1
Varjatud õppekava: 2.1
Õppija hindamine: 2.5, 2.6
Õpitulemused: 2.4, 2.5, 2.6
Mentorlus: 2.2, 2.5
Vajaduste hindamine: 2.4
Õppekeskkonna optimeerimine: 2.2
Hindamispõhimõtted: 2.6 3.1, 3.2, 3.3, 3.4
Tagasiside andmine: 2.5, 2.6

Eeskujuks olemine: 2.1, 2.5
Järelevalve ja astmeline vastutus: 2.3
Õpetamine ja õppimine: 2.2, 2.4, 2.5
Tõenduspõhine otsusetegemine
Mõju suurus: 3.3, 3.4
Tõenduspõhine meditsiin: 3.1, 3.2, 3.3, 3.4
Tõendusmaterjali sünteesimine: 3.2, 3.3
Väline kehtivus: 3.3
Üldistatavus: 3.3

Digitaalne kirjaoskus: 3.2
 Sisemine valiidsus: 3.3
 Lüngad teadmistes: 3.1
 Teadmiste tõlgendamine: 3.3, 3.4
 Hinnatud kvaliteediga tõendusmaterjalidest teavitavad teenused: 3.2, 3.4
 Kallutatuse äratundmine

teadustöös: 3.3
 Struktureeritud kriitiline hindamine: 3.3
 Ebamäärasus erialases töös: 3.1
Teadustöö
 Huvide konflikt: 4.2, 4.5
 Konfidentsiaalsus: 4.1, 4.2

Teadlik nõusolek: 4.1
 Teadustöö: 4.1, 4.2, 4.3, 4.4
 Eetika teadustöös: 4.2
 Uuringumeetodid: 4.4
 Teaduslik uurimistöö: 4.1, 4.2, 4.4, 4.5
 Haritlaslikkus: 4.1, 4.2
 Teaduslikud põhimõtted: 4.1

Põhipädevused

Toetavad pädevused

Haritlane on võimeline

1. Täiustama oma professionaalseid oskuseid pidevalt kestva õppimise teel

- 1.1 Välja töötama, kasutusele võtma, jälgima ja revideerima isiklikku õppeplaani, et täiustada professionaalseid oskusi
- 1.2 Hindama oma õppimise ja enesetäiendamise vajadusi, leidma võimalusi ja kasutama neid oma töösoorituse pideva hindamise ning eneseanalüüsi kaudu
- 1.3 Osalema koostööõppes, et pidevalt täiendada isiklike oskusi ja parendada erialast tööd kollektiivselt

2. Õpetama üliõpilasi, residentide, ühiskonnaliikmeid ja tervishoiuspetsialiste

- 2.1 Mõistma rollimudelite ja formaalse, mitteformaalse ning varjatud õpiprotsesside mõju õppijatele
- 2.2 Soodustama turvalist õppekeskkonda
- 2.3 Tagama õppijate juuresolekul patsiendi turvalisuse
- 2.4 Planeerima ja korraldama õppetegevust
- 2.5 Andma tagasisidet, et soodustada õppimist ja parandada sooritust
- 2.6 Hindama õppijaid, õpetajaid ja õppekavu hariduslikult sobival viisil

3. Kasutama parimaid kättesaadavaid tõendusmaterjale igapäevatöös

- 3.1 Kliinilistes ja muudes professionaalsetes keskkondades ära tundma erialase töö ebamäärasust ja lünki teadmistes ning esitama lahenduste leidmiseks fokuseeritud küsimusi
- 3.2 Eelnevalt hinnatud ressursse ära tundma, nende vahel valida ja neis navigeerima
- 3.3 Hindama kriitiliselt tervishoiuga seotud teadustööde ja kirjanduse terviklikkust, usaldusväärsust ja kohaldatavust
- 3.4 Rakendama igapäevatöös otsuste tegemisel tõenduspõhisust

4. Panustama tervisega seotud teadmiste ja praktiliste oskuste väljakujundamise ning levitamisse

- 4.1 Näitama üles arusaamist teadustöö ja teadusliku uurimistöö põhimõtetest ning tõenduspõhisuse rollist tervishoius
- 4.2 Ära tundma ja rakendama teadustöö eetilisi põhimõtteid teadliku nõusoleku küsimisel, potentsiaalsete kahjude ja kasude hindamisel ning haavatavate rühmade arvessevõtmisel
- 4.3 Panustama teadusprogrammide töösse
- 4.4 Esitama teaduslike uurimisküsimusi ja leidma neile vastamiseks sobivaid meetodeid
- 4.5 Võtma kokku asjakohaste teadus- ja uurimistööde tulemusi ning selgitama neid kolleegidele ja teistele, sealhulgas patsientidele ning peredele

Professionaal

Definitsioon

Professionaalina on arst pühendunud oma patsientide ja ühiskonna tervisele ning heaolule, järgides eetilisi tavasid, kõrgeid isiklike käitumisstandardeid, vastutust elukutse ja ühiskonna ees, seadusandlust, ning hoides isikliku tervist.

Kirjeldus

Arstil on ühiskonnas teiste tervisele ja heaolule pühendunud professionaalina keskne roll. Tema töö nõuab meisterlikkust meditsiiniõpetuse, -teaduse ja -praktika valdkonnas. Selle rolli puhul on keskne arsti professionaalne identiteet. Professionaali roll kajastab tänapäeva ühiskonna ootusi arstile, mille hulka kuuluvad kliiniline pädevus, pühendumine järjepidevale erialasele arengule, rahva heaolu edendamine, eetilistest standarditest kinnipidamine ja selliste väärtuste järgimine nagu ausus,

äraostmatus, omakasupüüdmatus, tagasihoidlikkus, austus mitmekesisuse vastu ja läbipaistvus seoses võimaliku huvide konfliktiga. Lisaks oodatakse, et arst võtaks patsiendi optimaalsel käsitlemisel vastutuse enda ja oma kolleegide tervise ning heaolu eest. Professionaalsusel põhineb ühiskonna ja meditsiinitöötaja vaheline kokkulepe, millega antakse arstile õigus juhtida raviteekonda patsiendi, ühiskonna, ameti ja iseenda parimates huvides.

Põhimõisted

Professionaalne identiteet: 1.1, 4.1, 4.2

Pühendumine patsientidele

Omakasupüüdmatus: 1.1

Bioetika põhimõtted ja teooriad: 1.3

Pühendumine tiptasemele kliinilises praktikas ja meisterlikkusele erialases töös: 1.2

Kaastundlikkus ja hoolimine: 1.1

Konfidentsiaalsus ja selle piirid: 1.1, 1.5

Arsti piiravate ja ravi mõjutavate asjaolude avaldamine: 1.1

Läbinägelikkus: 1.1, 1.3, 1.4, 2.1

Ausus ja äraostmatus: 1.1

Moraalne ja eetiline käitumine: 1.1, 1.3

Professionaalsed piirid: 1.1

Austus mitmekesisuse vastu: 1.1

Pühendumine ühiskonnale

Pühendumine rahva heaolu edendamisele tervishoius: 2.1, 2.2

Sotsiaalne vastutus: 2.1, 2.2

Sotsiaalne kokkulepe tervishoius: 2.1, 2.2

Ühiskonna ootused arstidele ja arsti elukutsele: 2.1, 2.2

Pühendumine elukutsele

Vastutus reguleerivate ametivõimude ees: 3.1

Eetikakoodeksid: 3.1

Pühendumine patsientide turvalisusele ja kvaliteedi parendamisele: 2.1, 4.1

Pühendumine professionaalsetele standarditele: 3.1

Huvide konfliktid (isiklikud, majanduslikud, administratiivsed, jne): 1.4

Tööd reguleerivad meditsiiniõiguslikud raamistikud: 3.1, 3.3

Vastutus eriala ees, sealhulgas kolleegide hindamise, mentorluse, kollegiaalsuse ja toetamisega seotud kohustused: 3.2, 3.3, 4.3

Pühendumine iseendale

Oskus enda mõtteid, käitumist ning emotsioone jälgida ja pöörata tähelepanu optimaalse isikliku soorituse ning heaolu tagamisele: 4.1

Karjääri areng ja üleminekud karjääris: 4.1, 4.2

Pühendumine patsiendi turvalisusega seotud, sh meditsiinilisest veast põhjustatud juhtumite ja nende mõju avalikustamisele: 4.2, 4.3

Tähelepanelik ja refleksiivne lähenemine erialasele tööle: 4.2

Paindlikkus järjepideva erialase töö võimaldamiseks: 4.2

Vastutus iseenda, sh enesehoolitsuse eest, et teisi teenida: 4.1

Põhipädevused

Toetavad pädevused

Professionaal on võimeline

1. Demonstreerima patsientidele pühendumist parima praktika kasutamise ja kõrgete eetiliste standardite järgimise teel

- 1.1 Järgima sobivaid professionaalseid käitumisviise ja looma suhteid kõikides erialase töö aspektides, demonstreerides ausust, äraostmatust, tagasihoidlikkust, pühendumist, austust, omakasupüüdmatus ja konfidentsiaalsuse säilitamist
- 1.2 Näitama tipptasemel pühendumist kõikides erialase töö aspektides
- 1.3 Ära tundma ja käsitlema erialase töö käigus tekkivaid eetilisi küsimusi
- 1.4 Ära tundma ja käsitlema huvide konflikte
- 1.5 Tehnoloogilisi suhtlusvahendeid kasutades järgima professionaalseid käitumisviise

2. Demonstreerima ühiskonnale pühendumist, tundes ära ja käsitledes ühiskonna tervishoiuga seotud ootusi

- 2.1 Võtma vastutust patsientide, ühiskonna ja elukutse ees, vastates arstidele esitatud ühiskondlikele ootustele
- 2.2 Pühendumata patsientide turvalisusele ja kvaliteedi parendamisele

3. Demonstreerima elukutsele pühendumist järgides standardeid ja panustades nende loomisesse

- 3.1 Järgima professionaalseid ja eetilisi tööspidamisi, tööstandardeid ja tööd reguleerivaid seadusi
- 3.2 Ära tundma ja käsitlema arstide ja teiste tervishoiutöötajatest kolleegide ebaprofessionaalset ning ebaeetilist käitumist
- 3.3 Osalema kolleegide hindamises ja standardite seadmises

4. Demonstreerima arsti tervisele ja heaolule pühendumist patsientide optimaalse käsitlemise soodustamiseks

- 4.1 Näitama eneseteadlikkust ja haldama isiklikku heaolu ja professionaalset sooritust mõjutavaid asjaolusid
- 4.2 Haldama isiklikke ja professionaalseid nõudeid järjepideva erialase töö arendamiseks
- 4.3 Edendama abivajavate kolleegide märkamist, toetamist ja käsitlemist soodustavat kultuuri